

کاربرد مهارت‌های تدریس

و روانشناسی در آموزش قرآن

داوود نکفلاح

www.ketab.ir

سیرشناسه	: تک‌فلاح، داوود. ۱۳۲۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: کاربرد مهارت‌های تدریس و روانشناسی در آموزش قرآن/ داوود تک‌فلاح.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان دارالقرآن کریم. نشر تلاوت. ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۶۲-۲۲۰۲
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۸۲: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: قرآن - راهنمای آموزشی
موضوع	: تدریس -- راهنمای آموزشی
موضوع	: روان‌شناسی تربیتی -- راهنمای آموزشی
شناسه افزوده	: سازمان دارالقرآن الکریم، نشر تلاوت
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۰ ۱۸۵/۳: LB۱۰۲۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۱۰۲
شماره کاتالوژی ملی	: ۲۲۹۷۹۲۷

ناشر: انتشارات تلاوت، با همکاری انتشارات کاتبان وحی

مؤلف: داوود تک فلاح

تیراژ: ۵۰۰۰

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۰

مرکز پخش: میدان امام حسین(ع)، خیابان خواجه نصیر الدین طوسی،

جنب سازمان دارالقرآن الکریم، فروشگاه بصائر

تلفن: ۷۷۶۲۶۵۳۱، ۷۷۶۳۵۵۰۰

همراه: ۰۹۱۲۳۲۳۹۵۷۸

قیمت: ۲۷۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه ناشر.....
۱۵	مقدمه مؤلف.....
۱۷	بخش اول: کلیات و مبانی.....
۱۹	فصل اول: ویژگی‌های معلم.....
۲۰	ضرورت برگزاری دوره‌های تربیت معلم.....
۲۰	هدف دوره‌های تربیت معلم قرآن.....
۲۱	صلاحیت‌های حرفه معلمی.....
۲۲	الف- صلاحیت‌های شناختی (دانش).....
۲۲	ب- صلاحیت‌های عملکردی (توانش).....
۲۳	ج- صلاحیت‌های اخلاقی حرفه‌ای (بینش).....
۲۴	د- صلاحیت‌های عمومی (فردی).....
۲۵	خلاصه فصل.....
۲۶	خودآزمایی فصل اول.....
۲۷	فصل دوم: مبانی تعلیم و تربیت.....
۲۷	«پرورش» و «کارآموزی».....
۲۸	«آموزش»، «یادگیری» و «عملکرد».....
۲۹	عوامل تأثیرگذار بر یادگیری.....
۳۰	۱. سطح رشد و آمادگی جسمی و ادراکی.....
۳۰	۲. دانسته‌ها و تجربیات پیشین.....
۳۱	۳. انگیزه.....
۳۱	۴. ادراک و توجه.....
۳۲	۵. رابطه کل و جزء.....
۳۳	۶. تمرین و تکرار.....
۳۳	۷. مقطع زمانی و شرایط محیطی.....
۳۳	۸. هوش و استعداد.....
۳۶	خلاصه فصل.....
۳۸	خودآزمایی فصل دوم.....

۳۹	بخش دوم: طراحی آموزشی و فنون تدریس
۴۱	فصل سوم: اهداف آموزشی
۴۲	غایت‌های پرورشی یا اهداف کلان آموزشی
۴۳	چرخه و مراحل تدوین غایت‌های پرورشی یا اهداف کلان آموزشی
۴۴	اهداف آموزشی
۴۴	گزینش و تدوین اهداف آموزشی
۴۵	مراحل نگارش اهداف آموزشی
۴۵	الف) تعیین هدف یا هدفهای کلی
۴۶	ب) تبدیل هدف کلی به هدفهای جزئی
۴۷	ج) تبدیل هدفهای جزئی به هدفهای رفتاری
۴۸	هـ) انواع اهداف آموزشی رفتاری
۴۹	د) تبدیل هدفهای رفتاری به هدفهای عملیاتی
۵۰	خلاصه فصل
۵۲	خودآزمایی فصل سوم
۵۳	فصل چهارم: طبقه‌بندی اهداف آموزشی
۵۴	طبقه‌بندی آموزشی «بلوم»
۵۵	حیطه شناختی
۵۸	حیطه عاطفی
۶۱	حیطه روانی - حرکتی
۶۴	ارتباط حیطه‌های سه‌گانه
۶۶	توضیحات تکمیلی
۶۷	خلاصه فصل
۶۸	خودآزمایی فصل چهارم
۷۱	فصل پنجم: ویژگی‌های ورودی یادگیرندگان یا اهداف ورودی
۷۱	ویژگی‌های ورودی یادگیرندگان
۷۲	رفتارهای ورودی
۷۳	انواع ویژگی‌های ورودی
۷۳	ارزشیابی تشخیصی یا سنجش آغازین
۷۴	تعیین گروه‌های یاددهی - یادگیری
۷۵	الگوهای یادگیری
۷۵	* انواع الگوهای یادگیری

۷۷	• انواع الگوهای تفکر
۷۹	خلاصه فصل
۸۰	خودآزمایی فصل پنجم
۸۱	فصل ششم: تعیین محتوا، روش و وسایل آموزشی و نظام ارزشیابی
۸۱	تحلیل، انتخاب و تنظیم محتوا
۸۲	انتخاب روش تدریس مناسب
۸۳	انتخاب وسایل آموزشی مناسب
۸۵	تحلیل و تعیین نظام ارزشیابی
۸۷	خلاصه فصل
۸۸	خودآزمایی فصل ششم
۸۹	فصل هفتم: الگوی تدریس و طراحی فعالیت‌های آموزشی
۸۹	تدریس چیست؟
۹۰	برنامه ریزی آموزشی چیست؟
۹۱	الگوی تدریس
۹۳	الگوی عمومی تدریس
۹۴	مراحل فعالیت‌های آموزشی
۹۴	مرحله اول: فعالیت‌های پیش از تدریس
۹۵	مرحله دوم: فعالیت‌های حین تدریس
۹۶	مرحله سوم: فعالیت‌های پس از تدریس
۹۸	خلاصه فصل
۱۰۰	خودآزمایی فصل هفتم
۱۰۱	فصل هشتم: طرح درس (سالانه یا دوره‌ای و روزانه)
۱۰۱	طرح درس
۱۰۲	مراحل تهیه و تدوین جدول طرح درس سالانه یا دوره آموزشی
۱۰۴	الگوی شماره (۱) - نمونه جدول طرح درس سالانه یا دوره‌ای
۱۰۵	روش نگارش و تنظیم طرح درس روزانه
۱۰۵	مراحل نگارش و تنظیم اجزای طرح درس روزانه (جلسه)
۱۱۱	الگوی شماره (۲) - نمونه جدول طرح روزانه
۱۱۲	خلاصه فصل
۱۱۳	خودآزمایی فصل هشتم
۱۱۵	فصل نهم: روش‌ها و فنون تدریس

۱۱۵.....	روش‌های تدریس.....
۱۱۶.....	تعریف فن.....
۱۱۶.....	تقسیم‌بندی روش‌های تدریس.....
۱۱۶.....	الف) روش‌های تاریخی یا سنتی.....
۱۱۷.....	۱- روش «سقراطی».....
۱۱۷.....	۲- روش «نظام مکتبی ایران».....
۱۱۸.....	ب) روش‌های متداول و نوین.....
۱۱۸.....	۱- روش توضیحی.....
۱۱۹.....	۲- روش سخنرانی.....
۱۲۲.....	۳- روش اکتشافی.....
۱۲۴.....	۴- روش حل مسئله.....
۱۲۶.....	۵- روش مباحثه و انواع آن.....
۱۲۷.....	۶- روش پرسش و پاسخ.....
۱۲۷.....	۷- روش واحد کار (پروژه).....
۱۲۷.....	۸- روش گروه‌های کوچک.....
۱۲۸.....	۹- روش یادگیری فردی (آموزش انفرادی).....
۱۲۸.....	۱۰- روش آزمایشی.....
۱۲۹.....	۱۱- روش نمایشی.....
۱۳۰.....	۱۲- روش گردش علمی یا فعالیت تجربی خارج از کلاس.....
۱۳۰.....	۱۳- روش بازی‌های تربیتی (ایقای نقش).....
۱۳۱.....	۱۴- فن تمرین.....
۱۳۱.....	۱۵- روش تدریس مفاهیم.....
۱۳۳.....	نتیجه‌گیری مباحث فصل.....
۱۳۴.....	خلاصه فصل.....
۱۳۷.....	خودآزمایی فصل نهم.....
۱۳۹.....	فصل دهم: مهارت‌های آموزشی و کلاس‌داری.....
۱۳۹.....	مهارت‌های آموزشی.....
۱۴۰.....	مهارت‌های کلاس‌داری.....
۱۴۰.....	۱) مهارت در برقراری ارتباط.....
۱۴۲.....	۲) مهارت در تمرکز بخشی.....
۱۴۳.....	۳) مهارت آماده‌سازی.....
۱۴۳.....	۴) مهارت در برقراری نظم و انضباط کلاسی.....
۱۴۵.....	۵) مهارت در انگیزه‌سازی.....

۱۴۷	۶) مهارت در بکارگیری اشارات حساب شده
۱۴۸	خلاصه فصل
۱۵۰	خودآزمایی فصل دهم
۱۵۱	بخش سوم: کاربرد روانشناسی پرورشی در تدریس
۱۵۳	فصل یازدهم: کلیات و تعاریف روانشناسی پرورشی
۱۵۳	روانشناسی پرورشی
۱۵۴	تفاوت "تدریس با یاد دادن"
۱۵۵	اصطلاحات روانشناسی پرورشی
۱۵۵	* "محرك"
۱۵۵	* "كنترل محرك"
۱۵۶	* "محرك نمیری"
۱۵۶	* "اس - دلتا"
۱۵۶	* "تمیز محرك"
۱۵۷	* "تعمیم محرك"
۱۵۷	* "شیب محرك"
۱۵۷	* "کاربردهای آموزشی شیب محرك"
۱۵۷	* "زنجیره کردن"
۱۵۸	* "نشانه دهی"
۱۵۸	* "مطابقه"
۱۵۸	* "حذف محرك"
۱۵۹	* "شکل دهی محرك"
۱۵۹	* "فعال سازی" و "سرمشق دهی"
۱۶۰	خلاصه فصل
۱۶۱	خودآزمایی فصل یازدهم
۱۶۳	فصل دوازدهم: اصول مهم تدریس از دیدگاه روانشناسی پرورشی
۱۶۳	آگاهی معلم از آنچه که یاد می دهد و آنچه که دانش آموز فرا می گیرد.
۱۶۴	یادگیری به روش شرطی شدن
۱۶۵	توجه ویژه به کسب موفقیت دانش آموزان در اولین مراحل تعلیم
۱۶۵	ایجاد ارتباط روحی و عاطفی بین معلم و دانش آموز
۱۶۶	توجه به توانایی مخاطبان و سطح رشد و معلومات ایشان
۱۶۷	اصل رسیدن به مجهولات از طریق معلومات

۱۶۷	ایجاد انگیزه در ابتدای تدریس.....
۱۶۸	تداوم انگیزش دانش‌آموزان در طول تدریس.....
۱۶۸	توجه به تناسب کار کلاسی با توان شاگردان.....
۱۶۸	برانگیختن ادراک و توجه دانش‌آموزان نسبت به موضوعات درس.....
۱۶۹	ایجاد بینش در خصوص موضوعات درسی.....
۱۷۲	ارائه تمرینهای موثر.....
۱۷۳	توجه به فلات یا رکود فراگیری و سعی در رفع عوامل آن.....
۱۷۴	قدوت به خاطر سپاری و یادآوری متعلم (حافظه) و عوامل موثر بر آن.....
۱۷۴	عوامل کمک کننده به حافظه.....
۱۷۹	خلاصه فصل.....
۱۸۱	خودآزمایی فصل دوازدهم.....
۱۸۲	نمونه فرم سنجش روش تدریس دوره های تربیت معلم قرآن کریم.....
۱۸۳	منابع و مأخذ.....

مقدمه ناشر

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا».

قرآن صحیفه نورانی خداوند متعال و ریسمان و حلقه اتصال عبد به معبود و نامه سرگشاده خالق هستی و عشق نامه محبوب به سوی خیل محبان است و در این سرای فانی دنیا، تنها و یگانه مسیر و شاهراه نجات بخش ظالماتین فرش نشین به سوی عالم باقی و عرش و مقام «عِنْدَ مَلِیکٍ مُّقْتَدِرٍ» و معدن نور است.

به واقع این برهه از زمان، مصداق بارری است از تعبیر «وَإِذَا التَّجَسَّتْ عَلَيْكُمُ الْفِتَنُ كَقِطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلَمِ...»^۱ پیامبر اعظم اسلام حضرت محمد مصطفی ﷺ جهان امروز مملو از انواع بحران‌های گوناگون فکری، روحی، سیاسی و اجتماعی بوده و بوم منجوس «سرگستگی و بی‌هویتی» سایه شوم خود را بر سر آحاد ملل جهان و مع‌الأسف حتی ملل مسلمان، گسترانیده است، بی‌شک در چنین وانفسایی یگانه پناهگاه ایمن و تنها منجی واقعی، قرآن کریم است لذا پیامبر مکرم اسلام حضرت محمد مصطفی ﷺ در ادامه حدیث شریفشان با عبارت «فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ»، بر این مطلب تأکید فرموده و همگان را به قرآن محوری و بازگشت به آن امر فرمودند.

امام خمینی رحمه الله احیاگر کلام وحی در دنیای معاصر نیز در این خصوص فرموده‌اند: «قرآن، در آن همه چیز است، لکن مع‌الأسف ما استفاده از آن نکردیم و مسلمین مهجورش کردند، یعنی استفاده‌ای که باید از آن بکنند، نکردند.» و نیز فرموده‌اند: «قرآن کریم یک سفره‌ای است که خدای تبارک و

۱. اسراء، ۹.

۲. وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۸۲۸.

تعالی به وسیله پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در بین بشر گسترده است که تمام بشر از آن هر یک به مقدار استعداد خویش استفاده کند. این کتاب و این سفره گسترده در شرق و غرب از زمان وحی تا قیامت کتابی است که تمام بشر، عامی، فیلسوف، عارف و فقیه، همه از آن استفاده می‌کنند.»

آری در قرآن بنا به تصریح آیاتش و بیان پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و ائمه طاهرين علیهم السلام - که از این اقیانوس بیکران الهی، بالاترین بهره‌ها را برده‌اند - شفای همه دردهاست و راهنمای سریع الوصول سعادت دنیا و عقبای هر انسانی است، به شرط آنکه چشم بینا و گوش شنوایی وجود داشته باشد تا از آن بهره گیرد.

با لطف حضرت باری تعالی پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و برپایی نظام مقدس جمهوری اسلامی در سرزمین پهناور ایران، با توجه به وجود بسترهای بسیار مناسب برای برنامه ریزیهای گسترده در امر نشر فرهنگ قرآنی در جامعه، برنامه‌ریزان فرهنگی نظام و نیز آحاد ملت قرآن محور عزیزان، با به وجود آوردن سازمان‌ها، مؤسسات و مراکز قرآنی، در این مسیر گام‌های ارزنده‌ای برداشته و بسیاری از شیفتگان کلام وحی را با انواع علوم قرآنی آشنا نموده‌اند. هر چند این فعالیتها به جای خویش قابل تقدیر می‌باشند، ولی متأسفانه نتوانسته‌اند بخش گسترده‌ای از مردم را تحت پوشش قرار دهند و هنوز خیل کثیری از جامعه اسلامی با قرآن و حتی قرائت ساده و روان آن آشنایی ندارند که این موضوع بر اهمیت برنامه‌ریزی دقیق‌تر و گسترده‌تر در امر آموزش قرآن کریم جامعه می‌افزاید.

بحمدالله یکی از مراکزی که از ابتدای انقلاب و از سال ۱۳۶۱ تاکنون در امر نشر فرهنگ و علوم قرآنی فعالیت‌های ارزنده و وسیعی در سطح کشور داشته، دارالقرآن الکریم سازمان تبلیغات اسلامی بوده است که از ابتدای سال ۱۳۸۱ با تغییر ساختار تشکیلاتی این مجموعه و تبدیل آن به «سازمان دارالقرآن الکریم» فعالیت‌های آن در زمینه‌های گوناگون به ویژه در ارائه آموزه‌های قرآنی بیش از پیش گسترش یافت و با ارائه انواع آموزش‌های (علوم و فنون قرائت قرآن کریم «۷ سطح»)، (ترجمه و مفاهیم قرآن «۴ سطح»)، (حفظ قرآن کریم «۳ سطح»)، (تربیت مترجم و معلم مفاهیم و تفسیر قرآن حکیم «۳ سطح»)، (تربیت معلم قرائت قرآن کریم «۴ سطح»)، (تربیت داور مسابقات قرآنی «۲ سطح»)، (تربیت مدرس قرائت و مفاهیم قرآن کریم «۳ سطح»)، (روخوانی و روان خوانی و فرهنگ قرآنی کارکنان دولت «۵ سطح»)، (تجوید، صوت و لحن تخصصی ویژه منتخبین استان‌ها)، (ترجمه و تفسیر قرآن در قالب طرح‌های بینات، نسیم حیات، نورالرحمن و تفسیر تخصصی) و

طرح‌های متنوع دیگری از این قبیل، در قالب آموزش‌های عمومی، متوسط و تخصصی توانسته است خیل کثیری از احاد امت اسلامی را با قرآن کریم مانوس سازد.

در این میان با توجه به برگزاری دوره‌های تربیت معلم و مدرّس قرآن کریم توسط سازمان دارالقرآن الکریم و دارالقرآن الکریم ادارات کل تبلیغات اسلامی استان‌ها در ربع قرن اخیر و با توجه به رشد علمی و تخصصی این دوره‌ها، این سازمان سعی نموده است تا با تألیف و چاپ کتاب‌های تخصصی مورد نیاز، بر انسجام و هماهنگی محتوای آموزشی، از طریق تکمیل منابع آموزشی دروس تخصصی اقدام نماید. لذا با توجه به نیاز مبرم دوره‌های مذکور به کتاب مرجع برای آموزش مهارت‌های تدریس و روانشناسی پرورشی به معلمان قرآن کریم، کتاب حاضر تألیف و چاپ شد.

امید است با تقدیم این اثر به جامعه قرآنی گامی دیگر در جهت نشر و گسترش فرهنگ غنی و تعالی بخش قرآن کریم برداشته شده و بخشی از نیاز دوره‌های تربیت نیروهای متخصص آموزشی به کتاب مرجع برطرف شود.

در پایان ضمن تشکر از مؤلف ارجمند جناب آقای داوود تک فلاح که کتاب حاضر را بر مبنای کتب و تحقیقات علمی و تجربیات ارزنده خود در طول قریب به سه دهه تدریس قرآن در سطوح مختلف تألیف نموده‌اند، از تمامی استادان و صاحب‌نظران محترم درخواست می‌شود جهت هر چه پربارتر شدن و رفع نقائص احتمالی کتاب، راهنمایی‌ها و اشارات سازنده خود را به صورت کتبی یا شفاهی به سازمان دارالقرآن الکریم اعلام فرمایند.

انتشارات تلاوت

سازمان دارالقرآن الکریم

مقدمه مؤلف

حمد و سپاس بی حد و حصر خداوند منّانی را سزااست که قرآن مجید این ثقل اکبر را برای هدایت و رستگاری بشر نازل فرمود و درود و صلوات بیکران بر ثقل کبیر هستی پیامبر اعظم اسلام حضرت محمد مصطفی ﷺ و اهل بیت طاهرینش علیهم السلام خاصه بقیه الله الاعظم، موعود منتظر (عجل الله تعالی فرجه و سهل مخرجه) که به این بنده کمترین، توفیق تألیف این اثر را مرحمت فرمودند و بدون تردید اگر توفیقی برای این حقیر بوده از ناحیه مبارک ایشان و از الطاف بی بدیلشان بوده است.

همواره معلّمان و مربیان عزیز می خواهند شاگردان خود را به سطح استانداردهای بالاتر تحصیلی نائل نمایند، ولی این مهم بدون افزایش سطح شناخت و مهارت های معلم از روانشناسی پرورشی و فنون برترآموزش و یادگیری، قابل تحصیل نخواهد بود؛ چرا که با مطالعه روانشناسی پرورشی و فراگیری فنون تدریس، معلم خواهد توانست با توجه منطقی به علائق، نیازها و ویژگی های روانشناختی، مدیریت چرخه آموزشی در کلاس را در دست گرفته و با بهره گیری از فنون و مهارت های تدریس، شاگردان را در رسیدن سریع و صحیح به اهداف آموزشی یاری نمایند. عشق به تعلیم ایجاب می کند «بیاموزیم که چگونه بیاموزانیم» زیرا نقش معلم در بین اضلاع سه گانه چرخه آموزش (معلم، مخاطب و محتوا) از اهمیت محوری برخوردار بوده و بدون آن، این چرخه هیچگاه شکل نخواهد گرفت.

افزایش کیفیت و ثمربخشی خدمات مدیران و معلّمان قرآنی جامعه، برای بهبود فرایند جذب و آموزش قرآن آموزان، در گرو حرفه ای شدن ایشان در زمینه های اشاره شده می باشد و مدیر و معلّم حرفه ای کسی است که؛ با آشنایی کامل به کار خود، برای رشد و شکوفایی استعداد های فطری متعلمان، «به شناخت اصول علمی و مهارت های عملی یک تدریس مناسب» مجهّز باشد.

با توجه به مطالب فوق و در جهت آشنا نمودن و ارتقاء سطح دانش معلّمان قرآن کریم به «مهارت های تدریس و روانشناسی پرورشی» (و به منظور سهّل الوصول نمودن اهمّ مطالبی که

معلمان محترم قرآن مجید می‌بایست در این زمینه مطالعه نموده و فرا گیرند، کتاب حاضر - که نوشتاری مختصر و نسبتاً جامع در زمینه مباحث فوق است - به سفارش سازمان دارالقرآن الکریم با اتکاء به مطالعات علمی و تجربیات قریب به سه دهه آموزش قرآن در رشته‌ها و سطوح مختلف و استفاده از کتابهای مرجع فنون آموزشی و روانشناسی، برای تدریس در دوره‌های تربیت مدرس و معلم قرآن کریم، به رشته تحریر درآمده است تا از این رهگذر، خدمت کوچکی به ساحت قدسی و عظیم قرآن کریم صورت پذیرد.

با توجه به هدف نگارنده در تلخیص مطالب کتاب، سعی شده تنها توضیحات و مباحثی که در آموزش قرآن کریم موضوعیت داشته و یا بیشتر مورد استفاه واقع می‌شود، در این کتاب به رشته تحریر درآیند، لذا علاقمندان و معلمان محترم جهت مطالعه بیشتر می‌توانند به سایر کتب مرجع (که در تألیف این کتاب از آنها استفاده شده و عناوین آنها در خاتمه کتاب ذکر شده است) مراجعه نمایند.

این کتاب شامل سه بخش کلی می‌باشد:

بخش اول: کلیات و مبانی

بخش دوم: طراحی آموزشی و فنون تدریس

بخش سوم: کاربرد روانشناسی پرورشی در تدریس

در پایان ضمن تشکر از تمامی عزیزان و اساتیدی که در تهیه، تدوین و تألیف این کتاب نقش آفرینی نموده‌اند، از تمامی معلمان، مدرسان و اساتید قرآن کریم و صاحب نظران آموزشی خاضعانه خواستارم با ارائه نقطه نظرات سازنده خود به اکمال و رفع اشکالات احتمالی این کتاب کمک نمایند.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

داوود نک‌فلاح

تهران-تابستان ۱۳۹۰ هجری شمسی